

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatna cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „
Na štvrt roka . . . . . — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Jasenná práca.

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov,
Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Krešťanské sklepy!

Kupectvo je celkom v židovských rukách. Ale to len u nás, v prekrásnom Uhorsku. Inde to nenie tak. V Nemecku sú kupci, obchodníci Nemci, vo Francúzsku Francúzi, v Anglicku Angličani, v Taliansku Taliani, v Španielsku Španieli, v Grécku Gréci a v Uhorsku Židia! Potrebuješ paklík siriek, ideš k židovi. Minúl sa ti z mechúra tabak, z lampy olej, žid ti pomôže. Chceš si koňa dať podkovať, kováč od žida kupuje podkovu. Dáš si čižmy spraviť, čižmára žid zaobstará s kožou, popom, drevenými klincami a dratvou. Dávaš-li pre seba a tvoje deti šaty šiť, krajčír od žida kupuje ihlu, cvernu, súkno, podšívku a všetky k tomu potrebné veci. Stolár dosky, tesar drevo, šlosár železo, — všetci od žida berú. Prídu Vianoce. Žena chce makovníky piceť pre malé deti: mak u žida kupuje. Príde Veľká noc. Deťom sú treba maľované kračlice: farbu k maľovaniu dostaneš u žida. Potrebuješ múku, sviečky, kolomaz alebo reizovú kašu: na žida sa obrátiš. Začne sa škola: tvoje dieťa u žida kupuje pero, písanku, tabuľku, griffu, papier, černidlo atď. Jestli sa v rodine kto narodí alebo zomre, i vtedy žne žid, vyhrá žid, lebo ku krštenju alebo ku karu potrebné víno zase len žid merá. Nech sa teda bárs čo s tebou stane, žida najdeš vždy pri tvojom boku, ako ruky vystiera a vačky plní. Nieto takej okolnosti v živote, pri ktorej by si žida nepodporoval. Šnupajúci človek ešte i za šnupanie židovi platí, lebo od žida kupuje šnupavý tabak. Vždy a všade máš len so židom do činenia. Všetky tvoje peniaze, všetok tvoj majetok ta teče, kde je pokladnica židovského pántstva vystavená.

Ký div to potom, že tebe zo dňa na deň ubúda, že chudobnieš, zato ale žid bohatne, vzmáha sa? Ký div, že dedinskí sklepníci a mestskí veľkokupci rovnako bohatnú? Ký div, že i tí najmizernejší židovskí sklepníci, jestli sa mu kde osadiť a sklep otvoríť podarí: za päť-šesť rokov dom kúpi, pozemkom vladne, namiesto jeho ženy slúžka prácu koná, synov svojich ale do mesta vyučíť dá? Predchodci tých bohatých židov, čo teraz v Budapešti po Andrášskej ulici ako pávy sa prechádzajú, cez leto ale s celou rodinou po drahých kúpeľoch sa zabávajú, a keď práh izby prekročia, nevidia na ných inšie ako hodbáb, zlato a diamanty, predchodci tých židov kedysi práve tak handry sbierali, ako tí, čo predčerajskom z Ruska k nám pribehli.

Jako môhli teda k takému ohromnému

majetku títo ľudia prísť? Že jako? Veľmi jednoduchým a srozumiteľným spôsobom. Keď sa všetkých 16 millionov krešťanov ku ním obrátilo, keď všetky potrebnosti skrze nich si zaobstarávali, keď všetky svoje peniaze ku ným nosili a ešte i kliniec do umrlčej truhly u žida kúpili, keď všetok osov krajinského obchodu v rukách židovstva zostal, keď všetku smetanu synovia Jericha vystrebali: celkom prirodzená vec je, že sa vykrmeli, stučneli a zbohatli. Či hus nezručnie, keď ju stále krmíme? Či svine slanina metrickými centoma nepribýva, keď má vždy kukuricu pred sebou? Že židovstvo zbohatlo, je celkom prirodzená vec, ponevác čo sa len v tejto úbohej vlasti stalo. Žid mal vždy z toho osov, rebach, a bárs z čoho bol osov, to si vždy žid do vačku vopchal.

Teda len hlúposť a hriešna nedbanlivosť krešťanského ľudu sú príčinou toho, že pokiaľ žid bohatne, krešťanský ľud celkom na vnivoč vychádza. Keby bol náš ľud dostatočne rozmýšľal a sa usiloval, keby si bol väčšími vážil obsluhovanie v sklepe, ako vystatovanie, ovlažovanie gágora a bitku v krčme: tie veľké majetky, čo sa teraz v židovských pazúroch nachádzajú, boly by v krešťanských rukách. Budapešť je hlavným mestom Uhorska. Avšak toto nenie uhorské mesto, ale novovekový židovský Jeruzalem. Nie nadarmo ho prezývajú Judapešťou. Toľko židov ho obýva, že sa človekovi skutočne až hnusí, keď cez niektorú ulicu prejde. Zpomedi jeho domov je iba každý pätnasty v krešťanskej ruke. Ostatnie sú všetko židovské. A to isté vidíme i na Horniakoch. Avšak i tomuto je na príčine lenivosť nášho ľudu, ktorý sa s hriešnou a sprostou nebanlivosťou díval, ako ho židia do jejich otroctva uvrhujú. Náš krešťanský ľud žiadnu životaschopnosť nepreukazoval, obozretnosti pri ňom ani toľko nevídať, čo by sa do náprskta zmestilo. Nechal veci po svojej kolaji ísť, myslíac si to staré: ako príde tak bude. Jeho to málo zaujímalo, či voz jeho budúcnosti a blahobytu naľavo, alebo napravo, či čiží, alebo hota ide. A predsa na tom voze bolo nakladené jeho šťastie, jeho a jeho potomkov budúcnosť a všetky podmienky blahobytu. A veru sa i prekotila fúra do jarku. Nech sa páci teraz ju ztadiaľ vytiahnúť.

Ponosujeme sa, že je mnoho židov v Uhorsku. Pravda že ich je mnoho. Avšak kto je tomu na príčine? Naša hlúposť. Čo sú ohnivejšej krvi, kričia: treba ohľušiť všetkých židov, lebo nás sožerú. Horkýže ich ohľušiť

treba. Nám toho netreba. Ale ani ich pohľušiť, pobíť nesvoboda, pretože by to bola vražda. Odišiel by žid i sám od seba, len keby sme v obchode to miesto zaujali, ktoré nám dľa práva prináleží. Odišiel by sám, len keby sme to spravili, že by sme namiesto veľkých a mnohých bedákaní a hromžení už raz ku práci sa postavili, čili spolu držali a len jeden druhého, len našich kresťanských bratov podporovali.

Nože my uprimnú odpoveď dajte: môže-li zbohatnúť žid, jestli kresťan s ným žiadneho obchodu nevedie, jestli mu do sklepu nejde, jeho tovar nekupuje, jestli pri každom židovskom sklepe jeden kresťanský postaví a natoľko počestnosti má, že do svojho sklepu potrebné články len z kresťanských skladov bere? Jestli teda židovstvo zo dňa na deň tak strašne tučnie, kto je tomu na príčine? Ten, kto ide k židovi do sklepu, kto kresťanským sklepom vyhybuje, kto osoh židom do hrdla pchá.

Stále to vás očuf hlásať: kresťanský ľud, kresťanstvo, kresťanské zásady! — Avšak tieto slova iba hlásať, to vám nespomôže nič. Nenie nijako dostatočnou vecou, kresťanstvo iba spomínať a vyznávať.

Kresťanstvo treba *skutkami* dokázať.

Len hovoriť o kresťanstve, avšak *skutkami* ho *nedokazovať*, toľko značí, ako hladnému človekovi jedlo ukázať, ale mu z neho ani bymak nedaf.

Nie ústne, ale *skutkami dokázané, praktické* kresťanstvo nám treba.

Hej, praktické, v skutkách sa javiace kresťanstvo, — to je pravidelný výraz.

Viete, čo je praktické, v skutkách sa javiace kresťanstvo?

Vždy a všade kresťanov, našu krv, našich bratov napomáhať. Toto je praktické kresťanstvo.

Praktické, v skutkách sa javiace kresťanstvo to požaduje od nás, aby sme len kresťanské noviny čítali; oznamy len v kresťanských novinách uverejňovali; len kresťanské ciele podporovali a na ne dávali; len kresťanské knihy kupovali; len na kresťanských mužov hlasovali; len kresťanských (vierosilných, príkladných) predstavených volili; len v kresťanských sklepoch tovar kupovali.

Praktické kresťanstvo vždy a vo všetkom len kresťanstvo a záujmy kresťanských ľudí podporuje.

Praktické kresťanstvo je najpotrebnejšou vecou. Kto toto nenahliadne, ten nech sa dá zapísať do ústavu slepých, pretože je isto slepý.

Pozri sa: na praktické, v skutkách javiace sa kresťanstvo by možno vtedy potreby nebolo, keby nebolo praktického, v skutkách javiaceho sa židovstva. Avšak praktické židovstvo opravdu jestvuje.

A či si slepý, či nevidíš, ako sa židia napomáhajú, ako jeden druhého podporuje? Či si kedy videl žida v kresťanskom sklepe kupovať, skrze kresťanského krajčira šaty si šiť nechať, kresťanského písara držať, kresťanské noviny predplácať? Jedným slovom žid len vždy žida podporoval a podporuje, a síce kde len môže a ako môže najlepšie.

Nuž teda, keď jesto praktické židovstvo, museli by sme byť mechom uderení, keby sme voči tomuto nepostavili praktické, v skutkách javiace sa kresťanstvo.

Preto stoja naše veci tak smutno, pretože pokiaľ sa židia silno spojili, kresťanský ľud sa o svojho brata nestaral.

Koľko bolo takých sprostákov a chmúľov a koľko ich je i teraz, čo kresťanským sklepom vyhybujú a v židovských sklepoch kupujú? Koľko takých hlúpakov najdete medzi kresťanmi, čo len židovské noviny predplácajú, židovské noviny čítajú, zo židovských novín múdrosť ssajú, na pravdivosť každého slova židovských novín prisahu složia, každé cigáňstvo, špintanie a utrhačstvo za svätú pravdu berú, a ešte i učenie a zásady svätej cirkve katolíckej zo židovských talmudských novín poznať a posudzovať chcú!

Kresťanstvo takýchto ľudí nestojí ani de-ravého groša. Chceš byť kresťanom? Vtedy buď i v živote, i v tvojich skutkoch kresťanom. Tvoje kresťanstvo nech je praktické, v skutkoch javiace sa kresťanstvo.

Hovoríš, že si kresťanom? Toto nech nehovoria tvoje ústa, ale nech to hovoria tvoje skutky. Hovoriť je ľahko. Ale dokáž, čo hovoríš, čo vyznávaš i skutkami, príkladom, životom. Jestli si nie vstave to skutkami dokázať, tvoje reči ani toľkej váhy nemajú, ako to mizerné páperie, ktoré i ten najmenší vetor sem-tam rozfúka a roznáša.

Chvála Bohu, v poslednom čase praktické kresťanstvo trošku do života prišlo. Spolky sa šíria a na všetkých stranách sa kresťanské sklepy zakladajú.

A toto je veľmi dobrý znak. Kiežby bol pred 50 rokmi tento blahonosný pohyb povstal. Ľud by si dnes lepšie stál. Sila židovstva by dnes tak veľkou nebola. Avšak ešte i teraz sa dá mnoho zachrániť, jestli sa kresťanský ľud z tohto hriešneho spánku prebudí, práce sa

chytí a dokáže, že je nie len ústmi kresťanským, ale i životom a príkladom.

Dôrazne napomínáme tedy každého, že jestli je v jeho obci kresťanský sklep, nech sa nikto neopováži tomuto sklepu vyhnúť! Veď jestli už ani kresťan nepodporí svojho kresťanského brata, svoju kresťanskú krv, nuž ktože druhý ho má podporiť, či azdaj žid? No, ale by si mu dal, toho by sa mal načakať!

Kresťania, vstúpte raz do seba, budzte múdri. Veď hádam len už dosť bolo z tých vašich hlúpych účinkov. Svrchovaný čas, by sme dokázali, že sme bratia, kresťania, že sme pochopili mnohoznačný význam tej výpovedi: svoj k svojmu!

Učme sa teda od našich neprajníkov. Tí nám v tom taký pekný príklad dávajú, keď jeden za druhého stojí a silno spolu držia, ako tie ohnivá na reťazy.

Dobrej veci čo aj od žida sa učí, nenie hanbou.

Učme sa teda od ných spolupatričnosť, silné, nezkatiteľné spoludržanie, praktické, v skutkoch javiace sa kresťanstvo!

Jestli si skutočným kresťanom, vtedy tvojich kresťanských bratov napomáhaj a podporuj.

Komu je i kresťan toľko, čo žid, to je len zdanlivý, falošný, titulárny kresťan.

Koľko takýchto titulárnych kresťanov najdeš v tvojej obci? Nože ich spočítaj!

POLITICKE CHYRY

Uhorskí ministerpredseda br. Bánffy vo Viedni a kvóta. Minulý týždeň bol br. Bánffy vo Viedni u kráľa a dľa istých prameňov predniesol svoj úmysel ohľadom kvóty, ktorá teraz po otvorení snemových zasadnutí zase na denný poriadok a ku konečnému riešeniu príde. Táto kvóta, to jest primerný peňažný poplatok na spoločné záležitosti robí našim slávnym (?) liberálom tie najväčšie šarapaty, lebo druhé otázky oni predsa jako-tak prevedú, násilie a prekrútenie upotrebiac, ale tuto sa nedá tak ľahko machlovať a straky na kole ukazovať, lebo tu hovoria čísla a možnosť alebo nemožnosť platiť zvýšenú požiadavku. P. i tejto otázke sa nedá handlovať a čachrovať, aspoň nie s týma snemovými stránkami, čo nezvykly svoje presvedčenie za dobrý groš alebo medové sľuby zapredať a ľud zradiť. Bánffy prisľúbil zvýšenie kvóty, ale či to prevedie, či celý národ mu na lep sadne a aj na to bude chcieť platiť, na čo nemá a nesmie, lebo s tým sebe škodu činí, keď takú požiadavku platí, ktorú by mal druhý, silnejší a bohatší platiť. Rok bol biedny, na ľud čaká na viacerých miestach aj hlad, a my by sme ešte aj o viac miliónov zlatých zvýšenu kvótu platiť mali? To už nie! **Národ má ešte toľko sily a rozumu, že sa nedá libe-**

rálom ošudíť a obrať, ale ich v čerty zažene, až nastúpia lepšie časy.

Nepokoje pre jazykové nariadenie medzi Nemcom a Čechom v Rakúsku čím viac tým sú nebezpečnejšie a vôbec ťažko je povedať, akým výsledkom sa to skončí. Rakúsky ministerpredseda *Badeni* povolal na 1. sept. parlamentný snemový výbor pravice chladom riešenia budúceho polozenia vlády. Strany väčšiny ujistily *Badeniho*, že ho budú podporovať a on taktiež osvedčil sa, že vláda bude u strán väčšiny podporu hľadať. Pravda rakúskym liberálom a židom sa toto nijako nepáči, lebo oni by chceli i ďalej väčšine rozkazovať a všetko právo a svobodu občiansku len pre seba podržať, a druhému z toho ništ nedať, ba ešte mu vziať, jestli by čo mal. Oni znajú len pre seba zákon, pre druhého ale otroctvo, žalár a prenasledovanie. Práve tak ako tí naši. Keď sú liberáli, teda nie len dľa mena, ale i dľa skutkov musia si byť podobní. No, nebude to dlho trvať; všetkému býva koniec, i jejich pánstvo a bezprávie čert vziať musí, len čím skorej lebo je to s nymi k nevydržaniu.

Ruský cár vo Varšave. Po slávnostnom prijatí predsedu francúzskej republiky išiel ruský cár *Nikolaj* i s cárovnou do Varšavy *Poliakov* navštíviť, ktorí ho veľmi srdečne a slávnostne prijali ako žiadneho z jeho predchodcov. Ruský cár sa vyslovil pred deputáciou mesta Varšavy, že je s týmto prijatím veľmi spokojný a že bude o to dbať, aby polozenie *Poliakov* v Rusku prajné a spokojné bolo, obzvlášť že sa bude starať, aby svoju vieru nehateno vykonávať mohli a aby i svoj materiský jazyk podržali a dľa možnosti upotrebili. — Musíme tuá poznamenať, že Rusi predtým katolíckych *Poliakov* pre vieru prenasledovali a užívanie poľskej reči im tiež bránili, aby ich takto čím skorej na Rusov obrátili. My z úprimného srdca želáme *Poliakov* obdržanie jejich zákonných požiadavok a polepšenia stať, lebo sa už dosť natrpeli a krívd naznašali.

Navšteva predsedu francúzskej republiky u ruskeho cára na *Frantzov* veľmi radostne účinkovala. Predsedu *Faura* (čítaj: *Fóra*) celý francúzsky národ tak oduševneno prijal, že sa to ani opísať nedá. *Faur* je teraz miláčkom všetkých *Frantzov* a najmä v snemovni mu to teraz ľahko pôjde, snemové stránky všetky zákonné návrhy vlády prijmu, tak i návrh o zvýšení vojenských výdavkoch, ktoré o 300,000 frankov zväčšené budú. Toto je už veru šťastlivá cesta, ktorá má na hosťa takéto následky. Kedy by si to bol *Faur*, predtým garbiarsky remeselník, myslel, že sa mu takej úcty ujde, jakej sa mu ušlo u cára a so stránky francúzskeho národa? Hja, tak sa časy menia, len naše nemravné židovstvo-liberálne akosi pomaly dolu vodou idú, no ale i tí skoro stečú . . .

Taliansky kráľ Umberto a kráľovna boli minulý týždeň na návšteve u nemeckého cisára, *Vilhelma II.* v *Homburgu*. Príčinu tejto návštevy je ľahko uhadnúť. Francúzi a Rusi utvorili spolok, jedon za druhého veľmi sa oduševňovali, nuž proti tomuto čicú v trojspolku stojáce štáty dokázal, že ony tiež silno spolu stoja a sú odhodlaní za ubezpečenie pokoja i vojnu začať. Na návšteve povedal peknú reč *Vilhelm II.* o svetovom pokoji a tohože ubezpečení, taktiež i *Umberto* kráľ taliansky. Je to čudné, že si *Taliani* tak mnoho na svojej sile a vojenských schopnosťach zakladajú a svetový pokoj by radi udržať,

a predsa ich jeden africký kráľ, Menelik, v poslednej bitke tak vyprášil, že ich možno od toho ešte i teraz chrbát bolí. Nuž veru takíto spoločníci ako Taliani, ktorí ani sami seba obrániť nevedia, akože obrania druhého a postaví sa oproti tak silným dŕžavám ako je Rusko a Francúzko? To len oni vedia — my nie. Rakúsko-Uhorsko nebolo svojím panovníkom zastúpené pri tejto návšteve, veď nemecký cisár Vilhelm II. onedlho, tojest 20. t. m. už v Budapešti bude môcť nás chváliť a my jeho, ale pritom si každý svoje myslí. My posiaľ nevieme, z jakej politickej príčiny sa vybral ku nám na návštevu, či na vojenskú inšpekciu a či hádam len na takú nevinnú prechádzku? To bude najlepšie on sám vedieť. Ale istá vec je, že si na čomsi hlavu láme, a kto vie, či nad niečím dobrým?

Vzbúrenie proti Angličanom v Indii v Asii trvá ďalej. Už boly štyri väčšie srážky medzi anglickým vojskom a tamejšími kmenami, a nespokojnosť proti Angličanom zo dňa na deň sa šíri, tak že bude skoro nemožno pokoj uviesť, jestli to teraz, pokiaľ sa táto celá veľiká krajina neozbrojí, nejakou neudusí. Ale fažko to pôjde, lebo Angličani sú veľkí dráči, tamejšie národy len vyžítokovať a korystiť vedeli, a toho sa odrazu zreknuť, to tak ľahko nespriavia. O celej tejto vojne časopisy malo správ donášajú, ako by to bola len taká dajaká chlapčenská pračka, ktorá nemá väčšieho významu — ale to len preto, ponevác anglická vláda sa dobre o to postarala, aby o tých pomeroch nikto ništ nedozvedel sa, aby jej nikto vodu nekalil a na jej nepravne držanie nepoukázal. Zakázala všetky zprávy a chýri a čo o terajšom položení vieme, to sa dozvedáme len z niektorých ruských a francúzskych novín, ktoré si nedajú na ústa zamok priložiť, ale pišu otvoreno a tak jako veci stoja, lenže týchto je málo. No myslíme, že takéto veci sa nedajú pod pokryvku strčiť, a čo chvíľa budeme môcť obšírnejšie zprávy podať.

Grécko-turecká pokojná smluva ešte posiaľ nenie určito na papieri zhotovená, stále vyjednávajú, handľujú, čachrujú, ako by ktorý druhému dačo sraziť môhol. Nuž nech sa len nebijú a krv nevyliievajú, čo sa oni na papieri poškríepia a atramentu pár litrov minú, to je nie tak nebezpečná vec pre nikoho. Však keď sa len jednú a jednú, musia sa kedysi aj pojednať; ači sa zase za vlasy chytia? nebojíme sa, lebo kde neni groša, tam nieto ani gurázu, — a Turci a Gréci veru nemôžu sa s grošom chváliť.

Autonomické voľby.

V *Čanade* za cirkevných aut. kongressových vyslancov zvolili: dra Ludvika *Kuna* kanonika a dra Jána *Kissa* správcu spolku sv. Štefana.

V *segedínskom* I. volebnom okrese zvolený je Jozef *Osztrovsky*; v II. okresi Fr. *Gerliczy*.

V *Billédi*: barón Fridrich *Lipthay*.

V *nižno-aradskom* okresi: gróf Róbert *Zselénsky*.

Okres *tekovsko-zlatomoravský* zvolil Ludvika *Laknera* za kongressového vyslanca.

Kaločská kapitula zvolila za cirkevného

aut. vyslanca Juliusa *Városyho* kaločského bočného kanonika.

V *Huste* zvolený je Emil *Demjanovich*, hlavnomeský lekár.

Illavský dekanátsky okres zvolil za cirkevného vyslanca do aut. kongressu dra *Dudeka*.

V *Moháči* zvolili za svetského aut. vyslanca Michala *Vöröša*.

Duchovenstvo *budapeštianskeho* dekanátskeho okresu oddalo následovne svoje hlasy na cirkevných kongressových vyslancov: dr. *Ottokár Prohászka* dostal 66, *Michal Bogisich* 48, *Ján Molnár* opát 37., dr. *Ján Csernoch* 30, *Palkovics* dekan 5, *Jedlicska* dekan 3 hlasy.

Duchovenstvo *ostrihomské*, ktoré nemá farského úradu, zvolilo za aut. cirkevného vyslanca dra *Ottokára Prohászku*, profesora na semeništi.

Obec *Velejte* k šatoráljauhelyskému grécko-katolíckému dekanátskemu okresu patriaca zvolila za aut. vyslanca Michala *Hodinku* pravotára.

V *Kaloči* za svetského aut. vyslanca zvolený je Jozef *Petrovácz*.

Dieceza *kaločská* zvolila za cirkevných aut. vyslancov Juraja *Steécza* titulárneho kanonika a Matúša *Mamussicha* prépošta-farára zo *Sabadky*.

Smrť anarchisty.

Augusta 8-ho zastrelil anarchista Angiolito španielskeho ministerpredsedu Canovasa. Súd vojenský odsúdil ho na šibenicu, ktorý výrok 20-ho uskutočnili.

Strach prechdčí človeka, keď číta o posledných hodinách toho zatvrdlivého hriešnika. Aby čitatelia vedeli, čo sa to za ľudia tí anarchistí, ktorých liberálne, beznáboženské vlády vypestovali, uvádzam na krátko priebeh usmrtenia Angiolita anarchisty. — Na smrť odsúdenie prijal celkom pokojne, ba i sám výrok pevnou rukou podpísal. Na to ho upomínali, aby jakožto katolíik smeril sa s Bohom, oľutoval svoje hriechy. Kňaz ho očakával v kaple, ale darmo. Angiolito chladne s nesklatenou pokojnosťou povedal, že on veru s kňazmi nemá roboty; „to už dvanásty deň, — povedal — čo sa mi ti kňazi dotierajú“ — pýtal aby ho samotného nechali, bo že on nemá čo obanovať a potechy nepotrebuje. Prítomní sa zdesili na tie slová.

Vošli kňazi ku nemu a prosili ho, aby sa pokájal. On sa proti nim zdvorile choval, o ľutosti ale ani počuť nechcel. Spal tuho a pokojne, jedol málo a nepil len vodu trochu vínom miešanú.

Keď počul údery hamrikov a sekier, ktorými popravište zhotovovali povedal: „už mi môj kabinet robia.“ Keď hodiny bily zvolá: „no ešte mi tolko hodín zbýva,“ a to všetko podivuhodnou spokojnosťou

a pohrdlivým úsmevom vyriekol. Lekár dosvedčil, že tepňa riadne bije i teplota tela je na riadnom stupni, niet teda uňho žiadneho znaku strachu. Bol aj celkom pri dobrom rozume, len bezbožná streštenosť mu dodávala tolko smelosti a životnej sily.

Do samej smrti stále odmrštil prostredníctvom kňazov, načo notár horevzal úradnu zápisnicu o jeho bezbožnej zatvrdlivosti.

Len jeden jedinky raz zbadali na tvári toho ukrutníka vzrušenie a to síce vtedy, keď mu oddali list jeho matky. Prečítajúc ho, pýtal, aby mu ho dali do hrobu, to bol jedinky ľah ľudskosti v ňom.

Pred smrťou mosel sa obliecť do popravných šiat. On to nechcel urobiť, že vraj načo tolko komedii. Keď mu ale povedali, že to tak zákon predpisuje opovrhlive sa usmievajúc, obliekol sa sám a keď bol hotový, zvolal: teraz už poďme.

Konečne o 11. hodine vyviedli ho na dvor žalára, kde len vojáci boli. Popravište bolo trochu povýšené a tam stál kat pod osúdnym stlpom. Angiolitovi sobrali putá, a on sa zdvorile odobral od svojich sprievodčích rieknúc: „Páni, nechodte za mnou, usmrtenie je mrzké divadlo, nechajte ma samého ta ísť.“ Na to on sám ľahkým, istým krokom vyšiel 24 schodami na popravište. Nekoľko menších hľadel na vojákov, na okolné domy, kostoly, na nebo, potom to jedno slovo povedal: Germinal, ktorého význam nevedia. Celkom spokojne podrobil sa katovi, bez strachu, bez jedinkého výrazu ľaku zomrel — obesený.

To je smrť anarchisty. Netreba jemu Boha, netreba jemu potechy náboženstva: on žije bez Boha, bez náboženstva a tak i zomiera. — Kto tak chladno kráča v ústrety smrti, ten je iste na všetko odhodlaný. Dľa jeho nauky niet po smrti budúcnosti, on zhynie ako hovädo, prestane vôbec jestvovať. Ten vraždí, bije, striela, keď sa mu k tomu príležitosť poskytuje; lebo dľa jeho zdania on má právo všemožným spôsobom terajší beh veci, zničiť. A predsa svet sa díva na to, ani na nejakú veseľohru v divadle, nie ale aby sa s toho poučil. Vlady ničia tých anarchistov, ale nechcú uznať, že ti anarchisti sú len najplanšie konáre zlého pňa, naničhodného koreňa. Darmo sotinajú tie konáre, zase len plané narastú, bo veď aký koreň, aký peň také musia byť i konáre. Ten koreň treba sošľachtiť, do toho pňa divého treba vstúpiť nový, rídzi konárnik kresťanstva, potom budú i konáre dobré, potom anarchisti a ím podobní sami od seba prestanú.

J. H.

Pred súd postaveni farár!

Dňa 27. júla u nás v Lopašove v nitr. stolici bolo zavedené veľké vyšetřovanie pred komisiou frašćakou oproti nášmu vrelo milovanému pánu farárovi Ferdinandovi Šandorfi, ktorý chudák nevinní za jeho dobré musí trpeť, tak nevinne jak ten Kristus na kríži. Ponevác ho naši obecní predstavení, tojest

rychtár aj s notárom falošne udali, že pán farár v kostole búri v kázňach, aby ľudia neposluchali obecné predstavenstvo, rychtára aj notariusa, lebo že sú to neznajbohovia, a že farár oznamuje, že nebude krstiť, pochovavať, že nedá tým zvonit, ktorí sa len civilne sobášia, že ten farár neni hoden ani kňazom byť, lebo že svoje povinnosti svedomite neplní, a s takým spôsobom nato aj 19. svedkov na pána farára udali.

Len si rozvážte drahí čitatelia „Krešťana“, jako si títo obecní predstavení zuby ostria na pána farára, ale ufáme, dá pán Boh, že ím na prázdno klepnú, lebo porád pri tej inkvizícii sa ím to tak nepodarilo, jak si to oni mysleli, lebo pán farár žiadne burenie nerobil, pán farár nám farníkom svojim čítaval pastiersky list od sboru biskupského vydaný a nám ho vysvetľoval, aby sme sa vedeli čoho držať včul pri týchto nových zákonoch, aby sme si na seba volakú pokutu skrz nevedomosť neprifáhli, a títo predstavení skrz svoju nerozumnosť uznali to za burenie a preto aj s tima svedkami to chceli dokazať. A čo sa stalo? títo svedkovia namiesto čo boli udaní na farára svedčiť, celkom dobre dosvedčili, že oni neočuli, aby farár kázal, aby ľudia neposluchali predstaveních obce, lebo to ani pán farár nespomenul, ba naopak pán farár vždy káže, aby si ľudia ctili predstaveních svojích, jak duchovných tak aj svetských, toto vždy káže a tak pánom predstavením s tímto 17. svedkov odpadlo, len dve ženy falošne svedčily, že áno ony očuly, že farár búril v kostole, to bola jedna richtárová žena, a druhá bireška z majera, koja predtým hovorila, že ona málo ide do kostola, tá musila počuť z kostola až domov, čo len na pol hodiny cesty. Toto bola ešte len inkvizicia a čo bude ďalej, potom poslužím ctením čitateľom spár riadkami.

A čo sa týka, že svoje povinnosti svedomite neplní, za to že nenie hoden ani kňazom byť, na to ja dám bár komu odpoveď, ale to netreba ani hovorit, to každý kto má dobrý rozum uhádne, nech si len rozmyslí, že hned jak k nám bol prišiel za administrátora, jak veľký poriadok začal viesť v kostole, okolo kostola, jak je sporiadany kostol, zvonaj znútra a tak vždy veľkú starosť sprevádza okolo kostola, máme mnoho všeličoho nového v kostole a to sa nadobudlo len za tohoto pána farára, čo za starého pána farára nebol nikdy. Dali peobnovať všetký sv. štátue, kaplnky, sme zaopatrení s novým organom, s novým hrubým oltárom, s bočnými dvoma, a celý kostol je znútra o mnoho krásnejší jako bol za starého pána farára, lebo ten bol chudák velice už starý, ten nato nedbal, nech je jak chce. Včulajší náš pán farár sú ľudom, keď ich požiadavaju, velice bár v čom nápomocní, keď ich požiaada buďto s peniazmi, písaním alebo s dobrou radou. Škoda ím je ublížiť, na zlé zas musia byť zlý, lebo to je jejich povinnosť: dobré chváliť, a zlé karhať. A tak s Bohom do ďalšieho rozhovoru. Sláva za to nášmu p. farárovi, Ferdinandovi Šandorfi!

Pravdomiluvný.

Židia proti potravným spolkom.

Hornoviediecke potravné a úverkové spolky, vôbec konsumy zvané, hneď od počiatku oči klaly židom, a tí ani nepremeškali žiadnej príležitosti, aby spolkom škodiť mohli. Príčina je zrejmá. Spolky na stanovisku kresťanskom, viedly a vedú obchod počestný; spolkom nezáleží na veľkom zarábku, ale na tom, aby údovia, vôbec trovitelia dobrý, nefalšovaný a dľa možnosti lacný tovar mohli dostať. A že je tomu vskutku tak, to dosvedčuje tá veľká zaujatosť ľudu za ne.

To bola ale u nás vec neslýchaná. Obchody sprovádzajú najviacej židia, ktorým len o to ide aby čím väčší rebach mali, oni sa tomu rozumejú ako možno lacný ale nevzácný tovar popredať, oni si vedia kupcov privábiť a čo je najhoršie, vďačne dali na bradu, až keď sa zavýslých dlžôb nakopilo, hádam aj na niekoľko stovák, potom napochytre zabubnovali ľahkovernému sedliakovi. Tomu bolo treba odpomôcť. Zákon zabezpečuje slobodný obchod; toto využili kresťania, založili kresťanské sklepy, aby trovitelia neboli odkázaní na milosť a nemilosť židovských kupcov.

Každý šlachetný človek musí schvaľovať snahy spolkov kresťanských, každý komu len bilku záleží na dobrobyte ľudu, musí ich podporovať. V cudzozemsku, zvlášte v Anglicku sú podobné spolky na tisíce rozšírené, a od samých vlád podporované.

No u nás to ináč. Nás nepodporovali ale prekážky nám robili. Rozpamätajú sa iste ešte čítatelia, koľko nesnádz musely niektoré spolky podstúpiť, kým ich potvrdili, kým dovolenie kupectva, licenciu dostaly, koľko sa museli správcovia nachodiť od Piláta do Kaiša, koľkokrát boli trestaní pre nesprávne kolkovanie prosieb a stanov, keď sami úradníci krajinskí neboli s tým na čistom, každý inakšie radil, koľkokrát boly tie konsumy pokutované pre malicherné veci, — a kto by to vypočítal tie rôzne neprijemnosti, ktoré ťažkú úlohu spolkov, len obťažily.

A to ani teraz ešte neprestalo. Práve teraz čítame, že baňsko-bistrická kupecká komora vo svojej zpráve z roku 1896 zapovhuje potravné spolky a to zrejme v prospech a záujme kupcov židovských!

Zneje táto zpráva medzi iným nasledovne: Následkom prosby Ružomerských kupcov z shromaždenia 30. januára vydrživaneho pripísala komora u. kr. obchodnému ministeriumu číslom prekazenia prechmatov v tamejšom potravnom spolku spozorovaných. — Aké sa tie prechmaty to sa dočítame na strane 70.: „V

poslednej dobe utvorily sa na hornom vidieku pričinením ľudovej strany gazdovsko-potravné a úverkové spolky, ktorých antisemitické snahy (tu trčí kopyto) sú celkom jasné, nakoľko židia sú z tých spolkov stanovami vytvorení, ha jako to v nám podanom žalobnom úpise patriční kupcovia žalujú, ich (t. j. tých spolkov) tajné stanovy zakazujú údom kupovať u izraelitických kupcov. Nakoľko na hornom vidieku kupectvo zväčša izraeliti sprovádzajú, preto proti nim (židom) smerené snahy vedú neodbitne ku zrušeniu, tamejšieho kupectva, preto na toto nesprávne polozenie osmelujeme sa vypýtať pozornosť vysokej vlády.“

Takto kupecká komora v záujme židov oproti kresťanským spolkom.

Povinnosťou kupeckej komory je, na ktorú každý obchodník, aj potravné spolky ročite istú summu splácať musia, starať sa o to, aby sa krajinské zákony tykajúce sa obchodu, kupectva, priemyslu zadržaly, jej povinnosťou je bedliť na tom, aby všade v každom obchode pri zákonitosti i počestnosti panovala, aby pošestný obchod a priemysel rožširovala, aby trovitelia neboli uškodení skrze nesvedomitých kupcov, vôbec táto komora má s jednej strany záujmy počestného kupectva s druhej strany ale záujmy trovitelov, odobierajucich tovar zastávať.

A či to robí v prítomnom páde bistrická komora? Ona zastáva výlučne židovských kupcov oproti vraj „prechmatom“ potravných spolkov. Ona stotožňuje hornoviediecke kupectvo so kupectvom židovským, ako by zákon slobodného obchodu a priemyslu len židom znel, nie aj kresťanom. Tá komora spomína prechmaty, ale ani jeden jedinký neuvádza! To čo tára o stajných stanovách, je blbý nesmysel. Kto kedy z údov potravných spolkov videl alebo počul o tých tajných stanovách? Nik! My nepracujeme tajne ako krty, my nenarábame vína v pivniciach potajomne ako v Ružomherku a Lykavke „izraeliti,“ my sa nebojíme svetla.

Mohli tí „izraelitickí kupci“ predávať tovar dobrý, lacný, mohli ľudu po ruke chodiť a nie len svoje vrecka krvopotne vyrobenými grošami nášho ľudu si napchávať; neboly by tie spolky potravné bývaly potrebné.

A ozaj ctená komora by to nevedela, že roku 1895 Ružomerskí a okolití židovski kupcovia medzi sebou uzavreli smluvu, ktorou pod pokutou 300 zl. sa zaviazali že kresťanským potravným spolkom žiadneho tovaru nepredajú len aby tie spolky zničili? A to nebol prechmat keď sa židia združili proti kresťanom, keď ale kresťania v svojom životnom záujme

ustalia, že len kresťania môžu byť udovia spolku, to je už prechmat!? Podivná rovnoprávnosť.

A to nevie ct. komora, že na hornom vidieku od istého času len židia dostávajú dovolenia nápoje predávať, krčmy otvárať? V celej Orave niet kresťanského krčmára, hostinca. Kresťanom prosby jednoducho odmrštia, že je vraj krčiem dosť. Tak tiež trafiky nedaj Bože aby potravný spolok dostal a židia veľmi ľahko. To sa hľa prechmaty, na tieto by si mala komora zretel obrátiť, lebo tým spôsobom rozhorčujú svet oproti židom, nech ale nehľadá prechmaty tam, kde ich niet, a keď jest, nuž von s nimi! Mohla by ct. komora pozornosť nejakú venovať domovému priemyslu. Náš ľud chudobnie, vystahuje sa, z poľa nevyžije a priemysel domový nepodporuje nik. Tu je príležitosť preukázať svoju zaujatosť za ľud. Pozrite v Liptove do Sielnici koľko tam ľudia zarábajú tkaním. Nemohlo by to i inde byť? Nech to podporuje komora.

Potravné spolky znesú aj toto napadanie ako toľko iných. Za dobro ľudu, na základe účinkovať. Spolky i ďalej budú bojovať proti úžere, falšovaniu, zlej miere. A v tomto boji ako poteraz tak i naďalej budú ju všetci statoční a šlachetní ľudia podporovať. A psí hlas si ani potom nevšímame. Jablonovský.

Neznajboh.

— Beseda. —

Faucon de Roche patril medzi tých najvzdela-nejších francúzskych uradníkov. Býval v Paríži. Neveril nič, lebo nasledoval duch osvety terajšieho stola. Tých, ktorí chodievali do kostola, za hlúpych držal, lebo modliť nielen že sa nevedel, lež ani sa nechcel. Dietky jeho málo počuly o Bohu. Matka ich neučila modliť, lebo bola viac na zábavách, ako doma; ony ju ani dobre nepoznaly. Vychované boly bez kázne a bázne, jakoby nie rozumom obdarené tvory boly, lež nerozumné zvery. Už od malučka tak rastly ako tie stromy, o ktoré sa zahradník mnoho nestará; ktoré zejdu bez toho, žeby ich bol zasial voľakto; rastú krivo, špatne, nemá ich kto obrezať, a na ostatku prinde strašná búrka, ktorá ich až od koreňa vyvráti.

Takto rastly ony od detinstva svojho. V škole nepočuly nič o Bohu; otec nielen že nedovolil, aby chodily na vyučovanie náboženstva, lež keď mu niekto odporúčal toto, zasmial sa a povedal že nechce mať komediantov z deti svojích; nech sú vraj novomódnyimi synmi stola našieho, nech nemajú ani pochop o Bohu.

— Ale čo myslíš braček — odvetil nato Jean Ouvrier, ktorý ho chcel viac raz na pravú cestu priviesť — veď takto vyrastú z nich strašní ľudia; budeš mať len potupu a hanbu z nich.

— Toho sa nebojím — rieknu Faucon de Roche — ja ich sám budem viesť k blahu ich života. Dokážem svetu s mojimi dietkami, že človek môže byť blaženejší bez viery a Boha, jako keď ma s týmito sprostostiami preplnenú hlavu. Faucon de Roche bude vychovavateľom novomódnyim; otcom, kňazom, Bohom chce byť dietok mojich, ktoré aj bez viery si ma ctif budú!

— Pochybujem Richard môj! o tom — rieknu zas Ouvrier. — Tvoje dietky budú strašní ľudia, jak ich tak vychováš Plakať budeš kedysi nad osudom jejich.

— Ja plakať? . . . Nikdy! Čo som vzal pred seba, to dokážať musím. Radosť budem mať z toho, keď budem vidieť, že dietky moje nič neveria, a predsa sú vzdelanými, poriadnymi a čestnými ľuďmi.

— Darmo je; keď nechceš podľahnúť návrhu môjmu, nechám ťa na tej ceste, kde si. Viac k tebe nepridem. To bol môj ostatní krok v záujme dietok tvojích, ktoré veľmi ľutujem; ale teraz som už uspokojený aj pred Bohom aj pred ľuďmi; povinnosť svoju som vykonal: jako kresťan som ťa upozornil na hrôznú záhubu, do ktorej letíš.

— Ty mne rozprávaš takto? . . . Ešte chceš aj moje dietky na tie balamutiny priviesť, po ktorých ty chodíš! Pozri ho! . . . ešte sem príde Boha oslavovať! A že praj povinnosť koná! Ty chudiak! len zostaň pri svojich darebničkách. Neni lepšie nič neveriť, ako veriť?

— Dosť už priatelu! Viac nechcem načúvať tvoje strašné veci. Adieu!

S týmito odesiel. Vedel, že darobné by bolo presvedčovanie jeho, lebo Faucon de Roche, čo si raz vezme do hlavy, o tom ho nikto nepresvedčí. Lutoval tie nevinné chudiatka, ktoré prindú o svoj blahobyť jak telesný, jak duševný. Dobre znal celý dom priateľa svojho; vedel o tom, že nevera prebýva v skvostnom bývaní jeho: ale na to nebol prichystaný, žeby niečo takého mal okúsiť; to nebola už zaslepenosť, ale divokosť, besnosť, ktorá Boha zničif chce. Jeho nádeje ho zklamaly a preto všetko nechal na Boha.

Faucon de Roche, keď sa od neho s tými slovami odebral Ouvrier: s Bohom, div nepuknu od smiechu; za blázna ho držal, že sa takto odbiera od neho. Boh? čo je to — dúmal sám v sebe. Nevynašli toto čarokrásne slovo kňazi, aby balamutili ľud? Boh? . . . kde je? . . . kto ho videl? . . . Prečo ma nepotreste, keď sa vysmievam z neho? Staré baby nech sa modna; tie nech vzdychajú, ale ja nie! Nikdy sa nebudem modliť. Nenávidím ani kňazov, ani cirkev, ani vieru ani Boha; do skončenia budem bojovať proti týmto!

Uplinuly roky a Faucon de Roche defurence vyrastly bez Boha. On mal ešte kedysi, jaký-taký pochop o niektorých pra dách kresťanských, ponevác sa učil v škole nábvženstvo, ktoré neskôr celkom zanedbal: ale dietky jeho ani pochopu nemaly o náboženstve. Pokrstené boly, jest pravda, ale viac nemaly na sebe kresťanského. Jedon zos'al doktorom, druhý pravotárom, tretí professorom: dievčence však doma boly; ešte len d' rasta y. Že bez viery boly vychované všetké dietky jeho, samo sebou sa rozumie. Mal eš e jedného syna, ktorý nepatril do tejto familie, o ktorom nikto nevedel; ten bol ináč vycho. aný.

Netrvalo to dlho a prišiel aj čas pomsty. Faucon de Roche onezdravil; do veľkej horúčky padnul. Dietky jeho boly roztratené; dcery na zábavách parížských hlavný zástoj hraly, a odkedy sa otec ich

rozlúčil s matkou, rozsobáčil, viac nechcely ani počut o ňom. Matka zanechajúc jedného podliaka, ktorého prekliala nejedon raz, chytila sa s druhým, a každodenne v divadlách hľadala svoje potešenie.

Tichá noc je v izbe nezdravého, nikto neni pri ňom. Lekár nariadil sluhovi, aby ho tak nechal, keď aj väčšia tortura prinde naň, lebo len toto mu jedine pomôže; zakázal aby ani nevstúpil do izby. Sluha tak učinil. Otec leží na posteli opustený od každého; nemá ho kto potešiť, nemá mu kto vody podať. Dietky jeho sa snáď zabávajú na nejakom báli; manželka v rukách milenca objatá, preklína svojho manžela: všetko ho zanechalo. On nespí. Divo poziera sem-tam po izbe; dvíha sa s postele; kričí. Nikto nevhádza do izby. Sluha spí. Odrazu sa mu predstavujú všeliaké obrazy pred oči. Vidí svoju manželku, jako vchádza do izby; ruky dvíha proti nemu; bez prestánia sa škerí. Za ňou idú dcéry oblečené do krásnych šiat. Ani len nepozrú naň. Smejú sa, jakoby ho tam nebolo.

On sa strhne. Chytí svietnik, hodí ho do dverí. Ticho zostane. Tak sa mu zdá, jakoby ich odohnal od seba: ale zrazu nové obrazy sa predstavujú. Strašnú babu vidí, ktorá nese kosu pred sebou. Chce ju vyhnať, nemôže. Kričí, nikto neide do izby. Reve jak lev, spína ruky, všetko drúzga, čo je pri ňom. Nikto neide. Utíchne trošku, ale zas sa zdesí. Vzdychá, plače, narieka; sem-tam poziera po izbe; tak sa mu zdá, jakoby všetci mužovia ožili, ktorí stoja vymalovaní na obrazoch. Odrazu sa dvere otvoria a vejde do ňutra sluha; už viac nemôhol tak nechať chorého, po toľkom krikú. Vidí ho vystretého na posteli; ešte je pri sebe. Jako ho zazre, skočí hore a pýta sa, čo chce.

— Prišiel som pozreť pán veľkomožný, lebo strašný krik a nariekanie tu počúvam.

— Čo ti je Ondrej? ... Či bláznieš? Nevidíš, že všetko je ticho — odpovedá chorý. Viac už nemôhol povedať; zklusnul. Zopnul ruky a pozieral po stenách.

— Čo hľadáte pán veľkomožný? ... Snáď obrazy sväté? ... Počkajte idem pre kňaza, lebo už zomierate! — Kňaz, kňaz ... jaké hlupé slovo! Veríš ty v niečo.m? ... ha ... ha ... ha! ... sprosták!

— Nemám isť? Veď ste hneď Boží! Pre Boha ratujte dušu vašu! Už zomierate!

— Ber sa preč ty hlu, ak! ... Marš! utekaj, lebo ťa zastrelím.

— Ale pán veľkomožný! ...

— Sem tú flintu! Sem ju, až postrieam všetkých kňazov! ... Ondriš nevidíš tam v kúte toho čierneho? Pozri! ... pozri! ku mne ide.

— Kde? ja nevidím nič.

— Pozri len, čo ich je! Aj tam jedon, aj hen tam! plná izba ich je Chytaj ich! Strielaj! ... Ondrej, Ondrej, Ondrej! Pomáhaj mi! Zatijú ma!

Keď to videl sluha, vybehnul von; utekal pre lekára. Faucon de Roche vstal s postele a začal sem-tam behať po izbe. Sekal zubáni, trieskal päťami, váľal sa po izbe, nevedel čo robí od strašných bolesti. Teraz začal vzdychať k Bohu. Pozieral okolo seba, či neni tu obraz Ukrižovaného. Darmo je všetko namáhanie; zas sa mu predstavujú hnusné obrazy pred oči. Klaje, hreší, ruky si hryze, drápe periny, vyhadzuje všetko von oknom: od razu zeskočí aj on s veľkej výšavy. Ohlušil sa; zomrel bez potešenia viery, opustený od každého, nemal mu kto oči zatisknúť.

Keď prišiel lekár so sluhom nenašli ho nikde. Po dlhom hľadaní na ulici rozplášteného, v krvách za-

liatého s roztrepanou hlavou ho spatrili. Sluha sa tešil; lekár ale povedal, aby vyniesol hore tú ohavnú mrtvolu.

O pár dní bol pohreb. Ponevác Faucon de Roche bol videný muž, mnohé pántvo sa zobralo na ostatnie odprovaďenie jeho. Hrčali na kočov, banda hrála, zvony vyzvánaly: nikto ale ani jednu slzu nevyronil za neznajboha zomrelého. Manželka jeho nebola pri ňom; dietky preč odcestovaly; synovia neprišli lebo ich nikto neupovedomil o smrti otcovej. Keď už prešli cez veľkú ulicu pri Notre-Dame kostole, ide jedno dieťa otrhané proti ním a obdivuje skvostnosť tej parády. Už je dost hodne. Obratí sa k tým, čo idú a pýta sa:

— Koho to nesú?

— Mrtvého — odvetí mu jeden učen.

— Ale kto je to — pýta sa jedného staršieho — keď ho s takou radosťou pochovávajú? Veď nikto neplače pri ňom!

— Neznajboh, ktorý neni hoden, aby bol pochovaný — rieknu mu ten.

— Idem a odprovaďím ho; až vidím jako ho zahrebú.

A to dieťa, ktoré dost rozvažitosť prezradilo, šlo s nimi do cintora; nevedelo čo ho tam očakáva. Odznely už aj ostatné piesne, ale nikto neplakal. Spustili do jamy mrtvé telo; každý hodol trochu zeme naň. Vtedy prinde aj ono, hodí naň jednu hrstku zeme a prežehná ho.

— Neni ani toho hoden — riekne na to hrobár — dieťa moje, lebo ten aj teba spotvoril. Deti má neznajbohov; on bol cez celý svoj život takým: drž sa aspoň ty, aby si nenasledovalo otca tvojho príklad.

Nevie to pochopiť chůda, až keď prinde domov sa dozvie. Ano dozvedelo sa, lebo matka netajila lež povedala:

— To bol lhár a cigaň; neni hoden aby ho tá zem prijala: on ma priviedol o moju nevinnosť. Ty si jeho syn.

Všetci ostatni nasledovali príklad otca, len toto chudiatko nie; lebo matka oplakala svoj ťažký hriech, učila ho modliť sa, do školy ho poslala, kde aj o Bohu počulo mnoho pekného. Zostal z neho poriadny človek a tešil sa tomu, že ho nevolajú po otcovi Faucon de Roche.

Ján Zilinský.

OHÝRNIK

Shromažďenie ľudovej strany! Ľudová strana i cez snemové prázdniny neodpočívá, vyučuje, povzbudzuje ľud a zo všetkých síl usiluje sa terajšie smutné položenie našej drahej vlasti v lepšie obrátiť. — Najbližej vydržiava shromažďenie v *Kapuvári*, v *Rákóci* a v *Lövő*, na Horniakoch ale v Kisúc-Novom Meste. Rečnia na týchto shromažďeniach výborní mužovia katolickej veci, ktorí nie za groš a mastný hrniec pracujú v prospech a blahobyť ľudu, ale z presvedčenia a lásky. Len poučať treba ľud, musia prísť lepšie časi!

50-ročné jubileum nášho kráľa. V budúcom roku vydržiavať majúce sa 50-ročne panovnícke jubileum nášho kráľa bude nie len terajšieho veku, ale vôbec svetovej histórie jedno najskvostnejšie jubileum. Na slávnostiach chystajú sa všetky národy a krajiny Rakusko-Uhorska v posiaľ nevídanom okázalom spôsobe účasť brať a spoluúčinkovať. Sdružené krajiny celé vojenské telesá pošlú, ktoré budú na vojenskej prehliadke účasť brať. K tejto vojenskej prehliadke ako z Bukarešti zdefujú, Rumunsko tiež pošle svoje posolstvo, ktoré bude z pešiackeho, kanonárskeho a konického oddielu pozostávať.

Veľkodušnosť nitrianskeho biskupa. Imrich *Bende*, štedrý arcipastier nitrianskej diecezky, z príležitosti bližiaceho sa jeho 50-ročného kňazského jubileumu 5000 korunnú základinu založil pre školské ciele rímsko-katolíckej školy v obci Futlak v báčskej stolici. Biskup totižto bol za 15 rokov futlackým veriacim duchovným pastierom.

Biskupská dobročinnosť. Gabriel Szele jágerský vysvätený biskup daroval 100 zl. jászberény-skému II. okresnému katolíckemu čítajúcemu spolku. Predseda spolku a udovia za tento veľkodušný milodar srdečne ďakujú.

Nápis sv. Štefanskej-baziliky v Budapešti. Bazilika v Leopoldove od niekoľko týždňov nosí meno sv. Štefana, a ochranný patrón kostola je sv. Štefan. Následkom tohoto aj nápisy zmenia a na hlavnej bráne do zlatoliterného odporúčania namiesto mena sv. Leopolda meno sv. Štefana napíšu. Pri bráne stojácu sochu Leopolda tiež inde postaví a ta sochu sv. Štefana umiestni. K priemene už tieto dni sa chytíli.

Nemecký cisár v Jeruzaleme. Ako jedni nemecké noviny píšú, cisár Vilhelm na budúce veľkonočné sviatky do Palestiny cestuje, aby bol prítomný pri oddaní do verejnosti nemeckého luteránskeho kostola. Cisár vysadne na loď v Genue a stretne sa s talianskym kráľom. Cesta bude šesť alebo osem týždni trvať.

Vežová hudba v Matiašovom kostole. V budínskom kráľovskom hrade v korunováčnom kostole Matiašovom 8. septembra na sviatok Narodenie Panny Marii bola na veži slávnostná hudba.

Kráľovské poľovačky. Na statku kráľ. kniežata Fridricha v Bélye, v baraňanskej stolici medzi 16. a 20. septembrom náš kráľ a nemecký cisár budú brať na veľkých poľovačkách účasť. Spomenutí panovníci vo štvrtok o poltretej hodine ráno dorazia do Moháču, kde ich hlavný dvorný majster kráľ. kniežata Fridricha, gróf Wolkenstein čakať bude. Cisár Vilhelm a kráľ František Jozef, pokiaľ batožinu na voz odvezú, vojdú do jedného uhorskými a nemeckými odznakmi ozdobeného pavillonu, kde ich v mene stolici br. Imrich Fehérváry hlavný župan pozdraví. Potom sadnú na loď, náš kráľ pôjde do hory „Körös“ a nemecky do hory „Karapamsa“ na ktorých dvoch miestach hneď sa na špehy postaví. Loď, na ktorej sa povezú, taktiež i loď bude utešene ozdobená. V noci osvetlí i to miesto pri potoku Čelle, kde II. Ludvik s koňa spadol a sa utopil. Mesto Moháč tiež popri Dunaji, kade loď pôjde, nákladne nábrežie osvetlí. Okrem toho i na susedných poľovných statkoch budú sa vydržiavať veľké poľovačky, na ktorých sa viac kniežat a vysokých osôb súčasťní.

Kniežaprimas Vaszary vo Sv. Martine.

Kardinal kniežaprimas uhorský *Klaudius Vaszary* 12. t. m. cez Vesprím cestuje do Sv. Martina. 12. septembra totiž je tomu 50 rokov, čo vstúpil do radu sv. Benedikta a tento deň ztrávi medzi svojíma bývalými súdruhmi radu sv. Benedikta v Sv. Martine, kde je sídlo hlavného opáta Benediktinov a spolu i noviciát, kde sa mladíci ku vstúpeniu do spomenu-tého radu pripravujú.

50-ročné kňazské jubileum nitrianskeho biskupa Imricha Bende ho odbavovalo sa 8-ho t. m. veľmi slávnosť v meste Nitre. Jeho Osvietenosť p. biskupa účtili so svojím blahoželaním poprední cirkevní a svetskí mužovia, tak čanátsky, baňsko-bistrický biskupi, hlavný opát Benediktinov z Pannonhalmi, hlavný župan miest Nového Sadu a Baji, ďalej duchovenstvo nitrianskej diecezy, ktoré arcipastierovi zlatý kalich dalo na znak svojej hlbokej úcty; predniesli mu ďalej svoje blahoželanie posolstvo Milosrdných Sestier z Travy, Nitriansky Hospodársky Spolok, posolstvo Nitr. Vyššej Kat. Dievčenskej Školy, posolstva zastupiteľstva mesta Trenčína, Nitr. Kat. Kruh, a druhé spoločnosti. — Jeho *Veličenstvo* jubilanta počtil s veľkým krížom rádu Františka Jozefa, ktorý s nasledujúcim telegramom poslal. *Cisár a kráľ Imrichovi Bendemu* diecezanskému biskupovi Viedeň. Burg. Ozvlášť sa teším, že 50-ročné kňazské jubileum v úplnej telesnej a duševnej sile sláviť a zo srdca Vám prajem, aby Vás Prozretednosť Božia na prospech a ozdobu vlasti a cirkvi ešte dlho podržala. František Jozef. Okrem tohto pozdravu dostal telegrammičné pozdravy od Klaudiusa *Vaszaryho*, kniežaprimasa, od kaločského, rábskeho, samošujvárskeho biskupa a viacerých vysokopostavených osôb a ústavov. Mesto Nitra bolo osvetlené, hudby hraly, zástavy všade vialy a všetok ľud sa tešil tejto slávnosti, ku ktorej sa i my pripojujeme a úprimne prajeme dôstojnému arcipastierovi jubilantovi, aby ho Otec Nebeský i na ďalej v dobrom zdraví a spokojnosti živil ráčil!

Tohoročné obnovenie zaujatia budínskeho zámku. Od 214. rokov kresťanský svet ako sviatok slávi obnovenie toho dňa, na ktorom spojené uhorsko-rakúske vojská od Turka zámok budínsky späť vidobily. Na túto pamiatku 6. t. m. bola slávnostná poďakujúca bohoslužba v Matiašovom kostole v Budíne pri prítomnosti veľkého sláviaceho obecnstva. Michal *Bogisich*, titulárny biskup, dekan-farár z budínskeho hradu mal sv. omšu a kostolný spev a hudobný sbor prednášal piesne maďarské z času tureckého poddanstva v Uhorsku. Po sv. omši pod trojakou kostolnou zástavou Márie, Štefana a Ludvika slávnostná processia obišla okolo priestoru Sv. Trojice a kostola. Navrátiac sa do kostola, s vďaky vzdávajúcimi žalmanami dokonali túto peknú slávnosť.

Kráľovské lebky nemajú ceny, pravda len v Uhorsku! Ako sme v minulom čísle „Krešťana“ zdelili, v Stolnom-Belohrade, z krypty sídelného chrámu, kde odpočívajú kráľovia uhorskí, dľa udania istý dr. Tuszka odniesol lebky kráľa Ludvika Veľkého a Matiaša Korvína. Spomanutý pán následkom tohto upodozrenia žiadal trestné vyšetrovanie proti sebe pred kráľ. sedriou v Stolnom-Belohrade, na čo táže osvedčila, že tie lebky žiadnej ceny nemajú, teda osvojenie týchže nemôže sa trestať. — Nuž čudný to výrok z hársakého ohľadu, lebo veď kosti čo i na cukor majú cenu a potom ako staré drahocennosti doista budú len niečo stáť. Veru i to znak času;

žijeme prepadené židovské časy, ba ešte i od tých horšie . . .

Pút na Sv. Hostín (Morova). Processia z Petrovejvsí (u Šaštína) na Sv. Hostín (na Morave) vyjde 18. septembra b. r. po sv. omši, peši do Hodonína, odtiaľ ale po železnici až na samé miesto. Cesta na železnici stojí 2 zl. tam aj odtiaľ. Na poludne budeme v Hodoníne sedieť na vlak. Kto by chcel sa pripojiť, môže sa ranným vlakom (cugom) od Prešporka idúcim doviest do Holiča. Cesta potrvá 3 dni. Jozef Pochily.

Dňa 16. septembra vo štvrtok v novomestskom kostole bude sa odbavovať slávnosť najsv. Sviatosti oltárnej. — Vo stredu jako na predvečer sviatku budú sa litánie s processiou odbavovať a kážeň pod vyložením Sviatosti. Vo štvrtok o 6-tej hodine ráno omša z kázňou, o 10-tej hod. slávnostná omša pod vyložením Sviatosti a kážeň; po obede o 3-tej hod. slávne litánie a kážeň. K tejto slávnosti sú povolaný všetci katolíci novomestského okolia, ktorí vtedy i sv. spoveď a prijímanie odbaviť môžu. — Czaykovsky Evarist riaditeľ spolku najsv. Sviatosti.

Zase nový strajk v Budapešti. Ešte ani murársky strajk nenie dokonaný, už sa chystá druhý. Robotníci v uhorskej fabrike na zbraň a stroje totižto skoro od jedného roka prosia správcu, aby im alebo denný plat zvýšil alebo prácu dľa kusov na zhotovenie dal, pretože pri terajšej drahoste nemôžu vyžiť pri tak malom dennom plate. Správca im aj slúbil bol, že jejich požiadavku do povahy vezme, avšak doteraz v jejich záujme nič nevykonal. Následkom tohto odťahovania všetci robotníci osvedčili sa, že jestli do štvrtku na jejich vyzvanie odpovede nedá, prácu hneď zastavia.

Pút do Lourdu. Koloman Mészáros kňaz rádu sv. Františka v Budapešti sa osvedčil, že on žiaden pút do Lourdu nepodujal a vodca Jufo Nyitrai jeho meno do programu len zneužitím, bez jeho vedomia a povolenia, vzal. Ináč od tohto pútu i Karol Kálmán už odstúpil. Odporúčame teda, že tí čo chcú do Lourdu putovať, nech sa pripojá k pútu dra Františka Robitseka pápežského komorníka. Prihlasujúci sa lístok treba zaslať na meno dra Františka Robitseka, Budapešť, VI. ker.. Váci-körút 43., I. em.

Zomrelý trónny následník Rudolf príde! Celé rozprávky, možné a nemožné chýri očuf o osobe zomrelého Rudolfa. Všetky tieto fabule v tom sa srovnávajú, že následník trónu, Rudolf, nezomrel, ale žije vo vyhnanství pred židoma. Jeden huncút švihák zase o jednu viac rozmnožil tieto povedačky o kráľovskom synovi Rudolfovi. Tento závrtník chodí teraz najmä po vrchovatých stranách hevešskej stolice, kde v sodranej uniforme vojenskej po jednotlivých obciach navštevuje chudobných hájnikov a pánsku čelad. Napomína ich na zadržanie tajnosti a rozpráva im, že ho rovno Rudolf následník trónu posielal, — ktorý sa v horách Mátre sdrzuje — aby zbroje sbieral, pretože následník trónu zhotovuje povstanie, aby krajinu od Židov a Nemcov osvobodil. O žiadnej falši nič netušiaci ľud ochotne dáva tomuto lhárovi svoje staré pištoly, zahrzdavené všeliaké zbroje, ktoré on potom za pár šesťákov v meste predá.

Chlapec smelého ducha. V obci Maroš-Ille v huňadskej stolici po tieto dni jeden opitý murár spadol do ricky Maruše. Na topiaceho sa veľké množstvo ľudí hľadalo, avšak nikto mu neprispel pomocou

ak osvobodeni. Konečne Tordoszi Flóra, jeden 13-ročný malý chlapec, za topiacim sa do vody skočil a nasadením svojho života ho od istej smrti vysvobodil.

Katolícky cirkevný hudobný kongress otvoril sa začiatkom tohto mesiaca v skvostnej sieny sústredného semenišťa. Pred poradou bola slávnostná božia služba ráno o 9. hodine v univerzitnom kostole, ktorú Michal Bogisich, titulárny biskup držal pri asistencii (výpomoci) Jozefa Kutsery komarňanského administrátora, Glatta, kaplána z Pápi, päťkostolského veľchrámového sbormajstra a viac kňazov. Porada sa predpoludním o 10. hodine začala s úvodnou rečou titulárneho biskupa Bogisicha. Prítomní boli viacerí hlavnomestskí a vidiecki vynikajúci duchovní a množstvo cirkevných sbormajstrov. Prvým prednášateľom bol Jozef Kutsera, čítal svoje študium o nariadeniach biskupských ohľadom cirkevnej hudby. Ján Bundala kaplán z Jozefovej štvrti držal prednášku o cirkevných hudobných určeníach a rozhodnutiach. Eugen Hilibi Haller obznamoval prítomných s požiadavkami cirkevnej hudby. Popoludní bola cirkevná hudobná prednáška v farskom országutskom kostole. Jozef Erney, Františ Kers viac kusov predstavili.

Strajk budapeštianskych murárov trvá ďalej, bárs nie aj tak veselo ako predtým. Veľké rozhorčenie panuje medzi nymi, pretože z vidieku mnoho robotníkov došlo namiesto nich pracovať. Menšie-väčšie srážky sa každý deň medzi nymi strhnú, obzvláštne napadajú pracujúcich murárov, ktorých do strajku stať nechcú a pracujú. Je istá vec, že už i s terajším strajkom mnohé škody zapríčinili staviteľom, ale títo nemajú srdca na to, aby jejich slušné požiadavky vyplnili a veru môžu byť istí, že jestli sa im i tento rok ako-tako podarí tento strajk udusiť, na na rok ešte vo väčších rozmeroch vypukne a to čo sa im teraz mnoho zdá byť, aj dva razy toľkou mierou zaplatia.

Drobné chýri. Rozpustili troje shromaždenie budapeštianskych socialistov, ktorých vodcovia minulú nedelu o tom rečnili aký je drahý chlieb a vôbec výživa v Budapešti, tak že ľud skoro hladom mre pre túto drahotu; a hlavné mesto namiesto toho, že by sa o ľud a jeho výživu postaralo, tisíce ide dať na okrašlenie hlavného mesta z príležitosti príchodu nemeckého cisára. Socialisti sa chystajú aj demonštráciu zhotoviť, keď bude nemecký cisár v Budapešti. — **Vykrádlí kostol** v Ober-Urseli, pri Frankfurte, pri čom offerový zvonček vylámali, peniaze vybrali, monštranciu, oblatky, sv. hostie polámali a kalich ukradli. Obyvateľstvo je veľmi rozhnevané. Budú vydržiavať smerujúce služby Božie. — **Veksle falšujúci krajčír** dostal sa pod nežiadanu ochranu viedeňskej policie. Je rodom z Vyšnej-Bane a volá sa Móric Guttman. „Len“ po výšku 10-tisíc zl. provadzil toto remeslo. — **Všeobecný popis ľudu v 20. stoleí.** Dr. Jozef Kőrösi náčelník budapeštianskeho štatistického úradu zadal na petrohradský medzinárodný štatistický ústav pripísať, dľa ktorého odporúča, aby sa v 20. stoleí vo všetkých vzdelaných krajinách sveta popis ľudu previedol a síce na rovnakých zásadách. — **Berlinské slovo v Budapešti.** Berlinsko-budapeštiansky telefon 2. b. m. ráno o 7. hodine úradne otvorili a obecenstvu oddali. Tak sa už môžeme aj s berlinskými známymi rozprávať a oni s nami. Ba čo ešte nevynejdú?

DOFISY.

Z VYSOKEJ (trenč. st.).

Vážna Redakcia!

Mám trocha zbytočného času a chcem voľačo zdeliť naším ct. čitateľom „Kreštana“ o našej obci Vysokej, a tu o okolí rovníanských vrchov a spolu o našich chotarníkoch.

Srdce ma bolí drahí čitatelia, keď vidím, ako tu ešte tá nešťastná židovčina panuje, a jako tí smradlaví cesnekári ten náš úbohý ľud tu utláčajú a k sebe vábia. Mnohí gazdíkovia tu už tak vyzierajú jako krom duše oškľbaná hus. A to prečo? preto lebo ich majetky už vreštia v židovských pazúroch, za nešťastnú pálenku a sladký babský rozoliš, ktorý naše gazdinky až priveľmo pofahovať ľubia!

My chlapi tu odtiaľ väčším dielom všetci chodíme po cudzom svete a dosť pekné peniažky zarábame. Ale je to všetko primálo pre naše gazdinky, lebo trebárs by jej dal človek tisíc zl., do roka aj to jej z nich nezostane ani krajciara! . .

A to prečo, drahí čitateľa „Kreštana“ a spolu kamaradi drotári? preto, lebo naše gazdinky veľmi často navštevujú židovsko-smradlavé krčmy a nedeľnejšie muziky, a takýmto spôsobom nám naše gazdinky naše ťažko zapracované groše do židovsko-smradlavých gágorov valia, a my chudáci drotári sa len na židovsko-smradlavé gágori a bachori trápime.

U nás na Vysokej a na okolí susedných obcí neni ani jednej krčmy v nedeľu bez muziky, čo najviac kazí náš úbohý ľud a vábí do židovských pazúrov. Ba aj mnoho paneniek a ženičiek pri tejto muzike a pri sladkom rozoliši prindú o svoju poctivosť, ako sa to aj nedávno stalo v Rovnám tiež pri muzike v jednej krčme, ale od týchto čias už nesmie byť v Rovnám žiadnej muziky v nedeľu, jako sa to aj patrí!

Takto by sa to aj u nás drahí bratia Vysočani patrilo, keby sa tí nedeľnejšie muziky a kratochvíle prepady; lebo my ani všetkého nevieme, jako tí naše polovičky gazdujú, keď odídeme od ných do sveta.

Ale ja som tomu už dobre skusený, že dobre negazdujú, lebo ich každú božiu nedeľu vidím naplnené v židovsko-smradlavých barákoch, a to môžete každý vedieť; ktorá ide v nedeľu do krčmy, ve u tá neni ani jedna dobrá, ale to je každá už tá kmotra z mokrej štvrte.

Tak drahí bratia Vysočani, spojme sa raz jednou myslou, prestaňme navštevovať tých smradlavých židákov, odreknime sa ich celkom, nadovšetko nechodme k nim včas nedeľnejší! Veru tam potom neuvidíš žiadon tých švrčkov švrkat, pri ktorých nás už mnohé a mnohé letá židáci derú, čo len môžu najviac, ba aj

naše ženičky pritom hrumpľujú. Tak aj s našimi ženičkami urobme poriadok; nech sa nám každá jedna odrekne židovský prah prekročiť, najmä keď sme my vo svete.

A keď voľačo potrebuje kúpiť, nech ide ku kreštanskému sklepníkovi, viem, že ju statočnejšie obslúži jako to smradlavé židačisko.

Tak hore sa bratia Vysočani! Vytrhnime sa raz z tých židovských pazúrov, lebo ináč sa ani dobre mať nebudeme, pokiaľ smradlavých, hnusných židákov navštevovať budeme.

Tak nám Pánboh pomáhaj!

Š. Šupka.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vel. p. Jablonskému: Srdečne ďakujeme. Pošlite Vaše listy nefrankovano dočím Vám v tej záležitosti viacej odpíšeme. — *X., Žilina:* Neskoro prišlo. — *Huszár-utca 10., Bpešt:* Listy bez udania mena riadne nebereme do povahy, teraz ale činíme výmienku, keď Vám tolko odpovedáme, že prednáška p. Berhélyiho je s veľkou učenosťou a zkusenosťou písaná. — *J. J., Budapešt:* V budúcom čísle. — *O. D. Rutka:* V budúcom čísle. — *P. S., v Ružomberku:* Či dobrá tá slanina? — *J. M., Štiavnik:* Ďakujeme; Vaše riadky upotrebíme. — *N. N., Trenčín:* Nám odpísali, že u Vás a na Horniakoch tiež voľajaký vigéc ten chýr rozširoval, že sústredný sklad ešte neferuje tovary; to je ľhené ako všetko, čo zo strany židovsko-liberálnej vychádza. — *Štefan Jančo-Čulek, N.-Lehotka:* Ďakujeme. — *M. P., Žilina:* Lutujeme, že neznáte celkom dobre tie reči, lebo tie sa na každý pád zapotreby. — *N. V., Veľký Hnilec:* V budúcom čísle. — *Pritomný, Unin:* V budúcom čísle.

Vrele prosíme ct. spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštana“, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedosta ne noviny, nech listovne alebo na korešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unevenie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiť každý pošťový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u pošťovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osob, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozšidzujú ich tak ľahkomyseľne.

Kresťanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s času na čas kresťanské a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání Sv. kresťanského Spolku v milion výtiskoch medzi ľudom rozšíreno kresťanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúce, osožnú zábavu poskytujú, kresťansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu soslilňujú, telo i dušu sošľachťujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajciare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame. K dostaniu v tlačiarňi *Svätého Gerharda, Budapešť, VIII. Práter u. 44.*

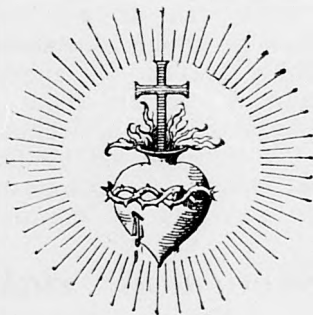
Úctivo vyzívame teda skutočných priateľov kresťanskej veci, obzvláštne prevelebných pánov farárov, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obširnu kresťanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť môhli.

Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

1897. *Kresťanská ľudová knižnica. I. sošit.*

MOJE SRDCE TAKÉ: A TVOJE JE JAKÉ?

ROZPRÁVKA
PRE KATOLÍCKY ĽUD.

S DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vydáva tlačiareň Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

➡ V každom mesiaci vychádza jeden sošit. ➡

Vyobrazenie.

Zatvy sa už dokončily; už nevidáť spevavých žencov a žnice po poliach, ako zbožie pilno žnú kosia, hrabú a svážajú. Sme v septembri, kde i horúčnosť slnka klesá, slábnie a naše spevavé vtáčky tiež už na teplejšie kraje zamýšľajú, lastovičky štebotavé nám na sviatok Narodenia Panny Marii dali s B hom do videnia. Zeme holé, len strniská vidieť, a chotár pustý ako oškľbaná hus. Ó kdeže si leto, kde to je krásy, všetko vädne a hyne.

Avšak pri tomto hynúcom živote človek zase pre nový život základ stavá. Nastala jaseň, kde roľník svoju zem na budúci rok úhorí, otrába, ba i seje te semä, ktoré len na budúci rok, jestli Páncoch požehnaníia udeliť ráči, úrodu donesú.

Ináň obrázok predstavuje takéto jaseňré položenie, na budúci rok pracujúceho orača-gazdu. My mu zo srdca prajeme, aby jeho prácu Pánboh požehnal a hojnej úrody mu udeliť ráčil, lebo žiaľbohu, tohto roku sa chváliť nemôžeme o dobrej úrode, ba je obava že na niektorých miestach následkom veľkej neuroi i hlad vystúpi. Oj, zide sa ti drahý ľudu náš, toho Božieho požehnaníia mnoho, obzvláštne pri terajších liberálnych pánoch, ktorí kde len môžu fa derú a ešte i to berú, čo je tebe nevyhnutne k výžive potrebné. Začínaj a konči svoju prácu v Božim mene a On fa neopustí, udelí ti svojho požehnaníia bez ktorého človek darmo ore, seje a v pote tvári pracuje. Pánboh ti pomáhaj!

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 11.95 - 12.20 zl. Raž 8.30 - 8.35 zl. Jačmeň na krm 4.40 - 4.50 zl. do pálenic 5.80 - 5.80 zl. na várku 6.50 - 8.00. Oves 0.00 - 0.00. Kukurica 5.05 - 5.10. Proso: 5.35 - 5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semen 06.00 - 0.0. Kopené semen: 06.50 - 00.00.
3. Strova: Veľká biela fixuľa 7.50 - 8.00 tmavá 6.0 - 0.00 okruhlá: 8.00 - 9.00, tarkavá 6.00 - 6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50 - 09.50. Čistý 13.50 - 20.00 zl.
4. Kupecké zelínové plody Mak 23 - 24. Burgyňa 1.80 - 2.00. Cibula 5.00 - 7.10. Cesnak: 19 - 25 zl. Petržalem: 5.00 - 9.00. Paprika 135 - 140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno 1.20 - 2.30. Slama Na postielanie: 1.20 - 1.40. Žup 17.0 - 1.80.
6. Siatie: Červená šatelná 26 - 32. Lucerna 35 - 42 zl. Jarí ladník 6.00 - 6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a. 823 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarma do 300 - 340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 080 - 080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50 - 15. zl. za páru, a 14 - 15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14 - 17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26 - 30 zl. Vosk 164 - 165. Vajcá 44 - 45. Loj. Maslo I. 80 - 160 zl. II. 60 - 110 mc. Slanina 50.00 - 51.50, udená 55 - 00.56 zl.
9. Remeň funtový od 152 - 185 kl. tercy 135 - 156.
10. Kraviny vrázkované 165 - 175.
11. Tefaciny barnavé 12 - 13 kl. 420 - 440.
12. Tefaciny najl. viksovky 420 - 440, stredné 350 - 365 ažené a vrázkované 330 - 340, blysk. remeň nejlepší 150 - 155 crsné listy 185 - 170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

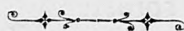
Krajinské pútnicke cestovanie do Lourdu

z príležitosti terajšieho 25. ročného jubileuma jestvovania Lourdu,
na sviatok Sv. Ruženca 3. októbra bež. roku.

Duchovný vodca: Prevel. p. dr. Františ Robitsek, farár veľkomarušký.

Odchod z Budapešti: 26. septembra 1897. s večerným rýchlovlakom južnej železnice.

Zpätnavrátenie do Budapešti: 11. októbra 1897. večer s rýchlovlakom južnej železnice.

Ceny účastibránia:

III. trieda s bydlom, ale bez kostu	86 zl.
III. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	105 zl.
II. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	110 zl.
I. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	240 zl.

V tejto cene sa obsahuje:

1. Železničná cestujúca karotka z Budapešti do Lourdu a nazpät.
2. Úplné hostinské zaobstaranie v Benátkach, 1 celý deň počas idenia.
3. Úplné hostinské zaobstaranie v Genue 1 celý deň počas idenia.
4. Úplné hostinské zaobstaranie v Lourde 4 dni.
5. Úplné hostinské zaobstaranie v Marseille 1 celý deň pri návrate.
6. Úplné hostinské zaobstaranie v Milane 1 celý deň pri návrate.
7. Koče od nádražia po hostinec a zpiatky. V Benátkach šnok.

Poznámka: Cestovatelia I. a II. triedy v I-riadnych hostincoch, III. tr. v II-riadnych hostincoch budú umiestnení. Za kost neplatiaci cestovatelia III. tr. ako sme už spomenuli, tiež dostanú bydlom. V Lourde kost platiaci III. tr. pútnici — výnimočne od doterajšieho zvyku tiež v hostincoch umiestnení budú a len opatrovanie potrebných nemocní a ťažko nezdraví dostanú úplné zaopatrenie v tamejšom špitáli, za ktorý riaditeľstvo platí.

Podmienky prihlasovania:

Prihlásiť sa treba do 15. sept. b. r., pri čom súčasne prosíme

od cestujúcich v I. triede osobitne predplatok 50 zl.

od cestujúcich v II. triede osobitne predplatok 40 zl.

od cestujúcich v III. triede osobitne predplatok 30 zl. ktoré

sa majú na adresu prevel. pána farára dra Františa Robitseka, do Nagy Marošu na farský úrad zasiať

Ku putovaniu sa hlásiaci a výšmenovaní summu dopošľúci, nech sú láskaví pozostatnú summu účastibránia na adresu p. farára dra Františa Robitsek, avšak už do Budapešti, VI., Váci-körút 43. I. em. 2. ajtósz. najneskorejš do 23. sept. b. r. po poštovej poukázke zasláť, kde sa karotky 25. sept. ráno od 9. hodiny započnú celý deň a 26. sept. popoludní do 4. hodiny prevziať môžu.

Karotky sa preto nemôžu po pošte odoslať patričným cestujúcim, pretože budapešt-cormonská karotková časť len pred ostatným dňom t. j. 25. sept. sa môže do karotkového sošitu vložiť.

Rozdelenie pútnickej spoločnosti.

A) oddiel pozostáva v I. a II. triede cestujúcich.

B) oddiel pozostáva v III. triede cestujúcich i za kost platiacich pútnikov.

C) oddiel pozostáva v III. triede cestujúcich za kost neplatiacich pútnikov.

Na čele každého oddielu stojí jeden riaditeľ, ktorý je osobitne so záležitosťami svojho oddielu sverený.

Barva karotiek jednotlivých oddielov tiež bude rozdielna. Oddiel A) bude mať žltú, B) červenú, C) modrú, čo obzvlášťne pri dorazení na cudzozemské nádražie železničné má význam, kde sa pútnici dľa oddielov do kočov na nich čakajúcich do hostincov vezú. Jestli je hostinec blízko, pútnici III. triedy pod potrebným vodcovstvom, pešky tiahnu na svoje kvartýle. Nemocní a ťažko chorí ale — bárs aj v III.

triede cestujú, — na bársakú malú vzdialenosť na každý pád na koč môžu rátať.

Pri vystúpení z vlaku každý pútnik v ruke držiacej karotkový sošit dľa nariadenia riaditeľa povinný je ku svojemu oddielu sa pripojiť.

Batožina.

Každý nech len toľkú batožinu so sebou nesie, koľko sa do jednej, do vagonného oddielu niesť sa mohúcej cestujúcej tašky zmestí. Toto preto treba obzvlášťne vedieť, pretože na cudzozemských železničných staniaciach je veľmi málo sluhov, čo batožinu nosia (hordári) a tak každý je na seba odkázaný. Kost neplatiaci pútnici III. triedy nech šikovno spakujú svoje potravné veci, pretože od určitého priestoru (60 cm.) väčšiu batožinu — obzvlášťne na talianskych železničiach — do vagonu vniesť nesloboda, osobitne ako batožinu oddať ale veľmi mnoho stojí.

Povinnosť spolucestovania a výhrada vylúčenia.

Pútnici sú povinní do Lourdu dľa ustáleného plánu spolu cestovať, pri nazpät cestovaní ale do Ventimiglie čili od francúzsko-talianskeho chotára kto chce môže sa od spoločnosti odlúčiť a cestu osobitne konať s pretrhnutím dľa ľubosti počas platnosti cestujúcej bylety.

Čas platnosti cestujúcej karotky.

Karotka pútnická je platná od 26. sept. 1897. za 30 dní, teda 25. okt. platnosť svoju ztratí.

Riadny alebo osobitný vlak.

Jestli v našej spoločnosti vyše 300 údov bude, na celej čiare osobitný vlak dostaneme, jestli bude len vyše 200 údov, tak až po Ventimigliu, čili po francúzsko-taliansky chotár dostaneme osobitný vlak (zug.) Niže tohoto čísla z Budapešti po Cormons a zpiatky na riadnom rýchlom vlaku (schnellzugu) cestujeme. Pri zpätcestovaní následkom výhrady odlúčenia pútnici I. a II. triedy od Ventimiglie dľa ľubosti si vlaky vybrať môžu bez povinnosti doplacaania. Na upotrebenie karotky má sa poučenie riaditeľa nasledovať.

Zamienanie vlakov.

Jestli na osobitnom vlaku necestujeme, vtedy viac razí musíme vlak zamieňať. Toto riaditelia oddielov popredku oznámia, aby bol na to každý pripravený.

Nepríjemnosti pri takýchto presedaniach — pre ktoré sú niektorí pútnici nespokojní — pri ďalekom cestovaní nedajú sa obísť, za ktoré nikoho — najmenej riaditeľa — obviňovať nemožno, ktorý všetko možné vykoná pre pohodlnosť cestovateľov, avšak

plán cesty musí ku premávkovým pomerom pispôsobit.

Vybavenie stažností.

Radičstvo s tou poníženou prosbou sa obracia na ct. pútnikov v cestovani už zbehljších, že by v cestovaní menej zbehljších so svojou rozvahou na pomoci boli. Voditeľ už vopred poistuje účastníkov pútu, že každej právnej žalobe, dľa možnosti, bude chcieť odpovedať a veľmi prosí, aby ho svojou dôverou vyznačili a on bol prvým, ktorému társakú žalobu prednesú.

Dopisovanie.

Tajnej povahy a väčšmi na duševné záležitosti vzťahujúce sa dopytovania majú sa na prev. p. farára dra Františa Robitsek rovnako do Nagy-Maróšu (hort. st.), všetkie druhé na cestovanie a podmienky účasti-bránia vzťahujúce dopytovania tiež na meno dra Robitška, avšak do Budapešti, VI., Váci-körút 43., I. em. 2. sz., doposiaľ.

Cudzozemské peniaze.

V tom páde, jestli by niekto z cestujúcich zamáškaval bol cudzozemské peniaze si zaobstarať, riaditeľstvo z láskavosti mu zamenenie vyprostredkuje.

Odznak.

Riaditeľstvo pútnikov odznakmi zaopatrí.

Pobožnosti.

Usporiadania pobožností ako duchovný vodca a riaditeľ pútu previel. pán farár z Nagy-Maróšu, dr. Františ Robitsek ponechal si pri pre seba.

Jazdiaci poriadok.

Odchod z Budapešti večer o 7. h. 45. m. s rychlovlakom 26. sept.
 Príchod do Benátok (odpoč. št.) popol. 6. h. 20 m. s rychlov. 27. sept.
 Odchod z Benátok večer o 11. h. 15 m. s rychlovlakom 28. sept.
 Príchod do Genui (odpoč. št.) popol. o 3. h. 55 m. s rzhlov. 29. sept.
 Odchod z Benátok večer o 6. h. 40 m. s rychlovlakom 30. sept.
 Príchod do Lourdu (zdržovanie za 4 dni) ráno o 4. h. 48. m. 2. okt.
 Odchod z Lourdu predpol. o 10. hod. 15 m. . . . . 6. okt.
 Príchod do Marseille (odpoč. št.) ráno o 4. h. 57 m. . . . . 7. okt.
 Odchod z Marseille ráno o 7. h. 20 m. 8. okt. rýchlovlak.
 Príchod do Ventimille popol. o 2. h. 33 m. . . . . 8. okt.
 Odchod z Ventimille popol. o 4. hod. . . . . 8. okt.
 Príchod do Milanu (odpoč. st.) predpol. o 10. h. 45. m. 9. okt.
 Odchod z Milanu predpol. o 10. hod. . . . . 10. okt.
 Príchod do Budapešti večer o 9. h. 40 m. . . . . 11. okt. rýchlovlak.

Poznámka: Odchodiaci čas z Budapešti preto sa ustálil na večernajší čas, aby z vidieku došli pútnici nemuseli jednu noc v Budapešti ztráviť, ale prídúce ráno a prevezmú cestujúcu byletku v kancelárii spokojne dočkali odchodiaci čas.

Stretnutie sa pútnikov pred odchodom.

Putníci sa 26 sept. popoludní v kostole ku nádražnému dvoru južnej železnici blízko ležiacom a neskorej označenom shromaždia, kde sa bude krátka kázeň a litanie ku cti prebl. Panny Marie vydržiavať. Po tomto pútnici pomaly odídu na nádražie južnej železnice, kde príchod vlaku dočkajú.

Cestovný poriadok.

Súčasne s cestujúcou byletkou každý pútnik dostane jedon dôkladný a na všetky prípady cestovania vzťahujúci sa cestovný poriadok.

Budapešť, v mesiaci auguste, 1897.

V mene riaditeľstva:

Dr. Františ Robitsek,

farár, vodca lourdskeho pútu.

Riaditeľstvo lourdskeho pútu r. 1897.

Prihlasujúca sa karotka.

Vyplnená má sa odoslať na meno p. farára Františa Robitseka, Bpest. VI., Váci-körút 43., I. em. 2. ajtósz.

O t á z k y	M á s a v y p l n í ť s k r z e p r í h l á s a j ú c e h o
Meno prihlásajúceho sa, taktiež i s ním cestujúcich rodinných údov	
Stav alebo zamestnanie	
Do ktorej triedy karotku vymenil	
Kedy poslal predplátok(ky) a spolu koľko	
Ostatnú summu kedy pošle	
Koľko talianskych) peňazí bude Koľko francúzskych) potrebovať	
Riadne bydllo	

Lunge u. Hals

Kräuter-Thee, Russ. Knöterich (Polygonum avic.) ist ein vorzügliches Hausmittel bei allen Erkrankungen der Luftwege. Dieses durch seine wirksame Eigenschaften bekannte Kraut gedeiht in einzelnen Districten Russlands, wo es eine Höhe bis : u 1 Meter erreicht, nicht zu verwechseln mit dem in Deutschland wachsenden Knöterich. Wer daher an *Phthisis, Luftröhren- (Bronchial-)Katarrh, Lungenspitzen-Affectionen, Kehlkopfentzündung, Asthma, Athemnoth, Brustbeklemmung, Husten, Heiserkeit, Bluthusten* etc. etc. leidet, namentlich aber derjenige, welcher den Keim zur *Lungenschwindsucht* in sich vermutet, verlange u. bereite sich den Absud dieses Kräuterthees, welcher echt in Packeten à 1 Gulden bei **Ernst Weidemann, Liebenburg a. Harz**, erhältlich ist. Brochuren mit ärztlichen Aeusserungen und Attesten gratis.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

JÁN KÖRMENDY,

hodinár a zlatník v Holiči.

Odporúča ct. obecnstvu v Holiči a okolí svoj hojne zásobený sklad hodín kapsoních, visiacich, pendloviek a americké budíčky (Cena 1 zl. 65. kr.) z muziku 8 zl. 50 kr.

Najlepšieho druhu sa cení najlevnejší, správky za čo

najskôr vyhotovujú a čo najlacnejšie rátajú.

Prima kristalový olej obzvláštne pre šicí mašiny znamenitý druh aj stáli olej jedna flaška 25 kr.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posádať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom súnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.